

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI à Sancto Portiano, in Sententias
Theologicas Petri Lombardi Commentariorum libri
quatuor.**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum Deus sit obiectum fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

ille cui reuelaretur: non enim latent eos actiones quas habent adiuicem. Restat ergo per locum à diuisione, quod sciant deum sibi reuelare quo scito de cognitione reuelata non esset necessaria fides, quum de ea haberetur scientia, & sic posset hæsitari an in demonibus à principio esset fides, nec cogit ratio superius inducta, scilicet quod in viatoribus non esset gratia sine fide.

13 Hoc enim est verum de hominibus adultis, de quibus loquitur Apostolus, & exemplificat quibus aliter non constat de reuelatione diuina, nisi quia credunt. Angelis autem aliter constitit si quid eis reuelatum fuit à principio suæ conditionis; fuisset ergo in eo meritum secundum hunc modum non in credendo, sed in obediendo præcepto diuino, iuxta modum dictum in secundo lib. Et sicut Christus qui fidem non habuit, meruit factus obediens vique ad mortem, ut dicitur Phil. 2.

14 AD Argumentum vniuersusque partis respondendum est. Ad primum dicendum est quod licet fides detur principaliter pro statu viæ, tamen potest manere in termino, quum nihil repugnans inueniatur, & aliquem actum potest sibi habere.

15 Ad secundum dicendum quod aliqui dicunt bonum actum & laudabilem posse esse in demonibus, quamuis non meritorium: & ideo actus fidei potest in eis esse secundum eos, vel potest dici quod actus credendi in demonibus potest deprauari per aliquam malam circumstantiam, & sic est malus.

16 Ad tertium dicendum quod quamuis gratia per quam sumus digni vita æterna tollatur per unum actum peccati mortalis, per quem sumus indigni vita æterna, fides tamen & spes quantum ad habitum non oportet quod tollantur per unum actum contrarium. Aliqui enim habent rectam fidem, qui de aliquibus contentis in sacra scriptura credunt contrarium ex sola ignorantia scripturæ, nec propter tale credere tollitur ab eis habitus fidei, si etiam desperans recedat à desperatione sua non oportet quod habeat nouum habitum spei, sed solum nouum actum. Primum argumentum alterius partis concedendum est, & similiter tertium: quod autem dicitur in secundo argumento, quod demones credunt & contremiscunt, & quod fides demonum est informis, potest secundum quosdam intelligi de fide infusa & actu eius: secundum alios verò intelligitur de fide & credulitate, quæ est per signa, & miracula ab eis visa, ex quibus crediderunt Christum esse deum.

Sententia huius distinctionis vigesima quarta in Generali & Speciali.

HIC Queritur si fides. Superius determinauit Magister de fide secundum se, siue secundum suum subiectum. Hic determinat de ipsa per comparationem ad ea quæ creduntur, id est, ad obiectum. Et introducitur ista pars occasione distinctionis fidei superius posite, scilicet quod fides est argumentum non apparentium. Et diuiditur in duas. Primum ostendit fidem esse de non visis. Secundum mouet circa hoc quandam dubitationem, & soluit. Si verò queritur. Et illa diuiditur in duas, secundum duas questiones, quas mouet & soluit. Secunda ibi. Post hoc queritur solet. Hæc est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 SENTENTIA est ista. Querit Magister si fides est tantum de non visis, quid est quod Christus dicit Ioã. 14. Nunc dico vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. Ex quo videtur quod fides sit de visis & de factis, & responderet secundum Ambr. quod laus fidei est, ut credatur quod non videtur, unde & Thomas cui dictum est, quia vidisti me, credidisti, aliud vidit & aliud credidit, quia vidit hominem & credidit esse deum, unde si aliquando dicamur credere quod vidimus, illa non est fides, quam Christus adificat in animo nostro. Postea querit vtrum Petrus habuerit fidem de passione Christi quam vidit. Et respondet quod non, sed habuit fidem quod ille qui patiebatur erat Deus. Postea querit vtrum fides sit de incognitis, sicut est de non visis: & respondet quod in nobis est duplex cognitio seu visio, vna exterior, quæ non pertinet ad fidem, alia interior, & hæc est adhuc duplex, quædam clara, quæ adhuc non pertinet ad fidem, quædam obscura, & de sic cognitio per speculum videlicet & in ænigmate est fides. Et in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum Deus sit obiectum fidei.

Tho. 2. 2. q. 1. art. 1. 2. q. 4.

CIRCA distinctionem istam primò queritur, vtrum Deus sit obiectum fidei. Et arguitur quod non, quia circa idem sunt Fides & Infidelitas, sed Infidelitas est circa alia, quam circa Deum, ut si quis non credat resurrectionem mortuorum, & multa consimilia, ergo &c.

2 Item Fides correspondet Charitati, sed per charitatem non solum diligitur Deus sed proximus, ergo Fides similiter non solum est circa obiectum increatum quod est Deus, sed circa obiecta creata.

3 IN Contrarium est quod omnis virtus theologica habet deum pro obiecto, sed Fides est virtus theologica, ergo &c. Vtraque præmissarum patet ex precedentibus. Ad idem est quod dicit Dionys. 7. cap. de diuin. nomi. quod fides est circa simplicem & superexcellentem veritatem, hæc autem est sola veritas diuina, quare &c.

4 RESPONSO. Circa questionem istam videntur da sunt duo. Primum est an Deus sit obiectum fidei. Secundum est sub qua ratione formali.

5 Quantum ad primum præmittendæ sunt duæ diff. Prima est de fide. Secunda est de obiecto. Prima distinctio est quod Fides potest accipi dupliciter. Vno modo secundum communem rationem, & formalem patet, & sic dicitur habitus quo assentimus alicui propter auctoritatē dicentis. Alio modo pro habitu quo assentimus dictis scripturæ propter auctoritatem dei eam reuelantis, & hæc est Fides de qua loquuntur Theologi, quæ differt à fide primò dicta sicut inferior à superiori, & non sicut ex opposito condita, & hæc eadem distinctio posita fuit in principio primi libri. q. 4. pro.

6 Secunda distinctio est de obiecto fidei, potest enim dici obiectum fidei dupliciter. Vno modo illud quod creditur. Alio modo illud de quo aliquid creditur, sicut obiectum scientiæ potest dici vno modo illud quod scitur, & sic est conclusio demonstratiua. Alio modo illud de quo scitur aliquid, & sic obiectum scientiæ est subiectum conclusionis sciæ, quia de tali subiecto sciuntur passionēs & proprietates. Primum modo obiectum scientiæ est quod complectitur. Conclusio quæ est propositio & non terminus. Secundum modo est aliquid incomplexum quia non propositio, sed terminus scilicet subiectum conclusionis.

7 Ex his ad propositum si obiectum fidei accipiatur pro eo de quo aliquid creditur, sic Deus est fidei obiectum de quo loquimur, cuius ratio est, quia illud est principale & per se obiectum fidei ad quod omnia quæ per fidem creduntur, habent attributionem, sed ad deum habent attributionem omnia quæ tenentur fide de qua loquuntur Theologi, ergo &c. Maior est vera non solum de obiecto fidei, sed etiam de obiecto scientiæ, cuiuscumque habitus. Minor de se patet, sequitur ergo conclusio quod deus sit per se & principale obiectum fidei. Et sic est quid incomplexum & per modum incomplexi acceptum.

8 Si autem obiectum fidei accipiatur pro eo quod creditur sic est aliquid complexum. Quod patet tripliciter. Primum sic, Fides est medius habitus inter scientiā & opinionem, sed opinari vult sciri est aliquid complexum, scilicet conclusio syllogismi dialectici, vel demonstratiua, ergo creditum per fidem est aliquid complexum. Secundum sic, creditum est illud cui assentitur per auctoritatē dicentis, sed non assentitur proprie nisi complexo scilicet propositioni & non termino, ergo creditum proprie est quid complexum. Maior patet ex propria ratione fidei & actus eius qui est assentire propter auctoritatē dicentis. Minor probatur, quia nullus assentit mente nisi vero, vel quod ætiamatur esse verum, sed proprie est circa complexum, quare &c. Tertio sic, illud est obiectum creditum respectu cuius infidelis differt à fidei & credens à non credente, sed tale est quid complexum & non incomplexum, quare &c. Maior patet, sed minor probatur, quia in cognoscendo terminos simplices, scilicet quid importatur nomine dei, nomine vnus & nomine trini, non differt fidelis ab infidei, nec credens à non credente, hoc enim quilibet eorum cognoscit, sed respectu huius complexionis, quæ est Deum esse vnum in essentia, & trinum in personis, differunt, quia infidelis

delis & credens talibus assentit, infidelis autem & nō credens talibus dissentit, ergo circa complexa differit fidelis ab infideli & credens a non credente, talia ergo sunt obiecta fidei tāquam credita. Cūm autem talia complexa sint plura, puto tamen q̄ inter ea est aliquid primō creditum quod est ratio credendi alia, & ad quod fit vltima resolutio creditibilium, hoc autem est credere ecclesiam regi a spirītu sancto. Quod patet sic, credimus Deum esse trinum & unum, filium incarnatum, passum, & huiusmodi, quia scriptura hoc dicit, quā credimus a Deo inspiratam & reuelatam, ergo credere scripturam esse a Deo inspiratā, est ratio credendi illa quę in scriptura traduntur & sic est per prius creditum, rursus credimus scripturam a Deo esse inspiratam, quia ecclesia quę regitur a Spiritu sancto, hoc approbat, quum enim multi scriperint gesta Saluatoris, vt Nicodemus, & Nazarej, illa sola scriptura recipitur vt canonica, & ei soli fides adhibetur, quā ecclesia approbat: vnde Augu. contra fundamentum Manichæi sic, non crederem Euangelio, nisi crederem ecclesie approbati. & iterum, Euangelium Nazareorum non admitto, quia ecclesia non admittit: ergo credere quod ecclesia non eret tanquam a Spiritu sancto directā, est ratio, seu mediū credendi scripturam quam approbat esse a Deo inspiratam: & iterum hoc credere est ratio credēdi illa quę in scriptura traduntur, vt prius est dictum: ergo de primo ad vltimum, primō inter credibilia, quod est ratio credendi alia & ad quod fit vltima resolutio creditibilium est credere ecclesiam regi a Spiritu sancto.

9 Hoc autem quod dictū est de approbatione scripturę per ecclesiam intelligitur solum de ecclesia, quę fuit tempore Apostolorū, qui fuerunt repleti Spiritu sancto; & nichilominus viderunt miracula Christi, & audierunt eius doctrinā, & ob hoc fuerunt convenientes testes omnium quę Christus fecit, aut docuit, vt per eorum testimonium scriptura cōtinens facta & dicta Christi approbaretur: & sic loquitur beatus Ioannes in prima canonica sua, primo capitulo dicens, quod fuit ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod prospeximus, & manus nostrę contra stauerunt, & cetera, testatur & annunciamus vobis: & Act. i. cap. dicit Petrus mortuo Iuda pro electione Matthe, oportet ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo introuit & exiit inter nos dominus Iesus testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis: vnde Euangelia, quę per ecclesiam illam approbata sunt nō possunt nunc reprobari, quia non subest similis causa, imō tenens contrarium hæreticus est cuiuscunque status aut conditionis existat.

10 Q V A N T V M ad secundū scilicet quę sit formalis ratio obiecti fidei, dicunt quidā quod illa est esse non visum, vel ratio non visi, & hoc propter multas auctoritates quę videntur hoc sonare. Dicitur enim Heb. ii. q̄ fides est substantia rerū sperandarū argumentū non apparentium, vbi ponitur q̄ pro cōpletiua differentia obiecti fidei est non apparens vel non visum quod idem est. Itē eadem est ratio obiecti fidei & spei, sed formalis ratio obiecti spei est esse nō visum Rom. 8. nā quod quis videt quid sperat? & ibidem, spes quę videtur, nō est spes, quare & c. Item Augu. Quid est fides? Credere quod non vides. & Greg. dicit quod fides non habet meritum, vbi humana ratio prabet experimentum: & alibi dicit quod apparentia non habet fidem, sed agnitionem, ex quibus omnibus videtur quod ratio obiecti fidei sit ratio non visi.

11 Itē autem nō potest habere veritatē propter tria. Primō quia formalis ratio obiecti cuiuscunque habitus cognitiui nō potest esse negatiua vel priuariua, sed fides est habitus cognitiuus: ratio autem non visi est ratio negatiua, ergo ratio non visi nō potest esse ratio formalis obiecti fidei. Minor patet de se, sed maior probatur, quia primum in quod tendit habitus cognitiuus nō potest esse negatio vel priuatio, quia priuationes nō cognoscuntur nisi per habitus, nec negationes nisi per affirmationes, sed primum in quod tendit habitus cognitiuus est obiectum secundum formalem rationē obiecti: ergo formalis ratio obiecti habitus cognitiui nō potest esse negatiua vel priuariua, & hæc fuit maior: ergo sequitur conclusio.

12 Secundō sic, formalis ratio obiecti cuiuslibet habitus cognitiui nō se tenet ex parte habentis, sed ex parte

obiecti, vt patet inducendo in omnibus, sed ratio nō visi tenet se ex parte habentis fidem, ergo non est formalis ratio obiecti fidei: minor patet, quia per hoc obiectum est visum vel non visum, quia actus videntis cadit, aut non cadit super ipsum.

13 Tertiō sic, si formalis ratio obiecti fidei esset esse nō visum, fortiori ratione ratio formalis obiecti visionis esset esse visum, sed hoc est falsum, ergo & illud. Maior patet, quia oppositi habitus debēt habere obiecta formalia oppositorum rationum: fides autem & visio secundum istos sunt habitus oppositi: ergo si formalis ratio obiecti fidei est esse non visum, opposita ratio, scilicet esse visum, esset ratio formalis obiecti visionis. Quod autem hoc sit falsum probatur, quia obiectum secundū suam rationem formalem, est præuium actui, sed esse visum non est præuium actui visionis, imō ex hoc dicitur aliquid visum, quia actus visionis cadit super ipsum, ergo esse visum non est formalis ratio obiecti visionis.

14 Posset etiam quarta ratio talis addi, quę est ad formalem rationem obiecti cuiuscunque habitus cognitiui, habent attributionem quęcunque pertinent ad considerationem illius habitus, sed ad rationem non visi non habent attributionem quęcunque considerantur per fidem, ergo & c. Et iterum, finis cuiuscunque habitus cognitiui est perfecta cognitio sui subiecti secundum formalem eius rationem, & secundum ea quę ipsi attribuuntur, si ergo formalis ratio obiecti fidei esset esse non visum, sequeretur quod finis proximus & intrinsecus fidei, esset cognoscere perfectē de Deo qualiter sit non visus, & quę sint illa quę ipsi attribuuntur, quatenus est nō visus, hoc autem est falsum, quare & c. Patet ergo quod ratio formalis obiecti fidei non est ratio non visi.

15 Aduertendum est tamen quod ratio nō visi est concomitans obiectū fidei pro situ via, quia illa de quibus principaliter est fides, non sunt secundum se presentia intellectui nostro, vt sic possint esse visa, nec in causā sua, vt possint esse scita, sed solum nobis presentantur per autoritatem scripturę, quę nec facit visionem, nec scientiam: & in hoc sensu accipiendę sunt omnes auctoritates prius allegatę, loquuntur enim de fide pro situ via, pro quo obiectum fidei est non visum, quamuis esse non visum non sit formalis ratio obiecti, sed solum sit conditio concomitans. Verum autem hæc conditio possit ab obiecto fidei separari patebit inferius, dist. 31. quęst. 3.

16 Quę est ergo ratio formalis obiecti, dicendum est quod si accipiatur obiectū fidei pro eo de quo aliqua creditur, sic ratio formalis eius est ratio quę Deo omnia tribuuntur quę de ipso creduntur, quę autem sit illa dictum fuit in principio primi libri, quando querebatur de subiecto theologico. Si autem accipiatur obiectum fidei pro eo quod creditur quod est aliquid complexum, cuius talia sint multa, & omnia habeant attributionem ad formalem rationem obiecti in complexi: ideo in eis non est querenda alia formalis ratio, sicut in scientia non queritur quę sit ratio formalis conclusionum scitarum, sed solum quę sit ratio formalis obiecti, de quo proprietates & passionēs sciuntur. Si tamen ratio formalis creditibilium complexorum diceretur esse medium per quod eis assentitur. Sic dicendum esset quod illa esset autoritas diuinę regens ecclesiam, & reuelans scripturam. Per hanc enim tanquam per medium assentimus omnibus creditibilibus, sicut per demonstrationem assentimus scitis, & per syllogismum dialecticum opinatis.

17 Ad rationes in oppositum dicendum ad primam quod quamuis fides sit principaliter de Deo, est tamen de aliis, vt habent attributionem ad Deum: & ideo infidelitas potest esse circa vtrumque.

18 Ad secundum dicendum est quod principale obiectum charitatis est Deus, nec per charitatem diligitur proximus, nisi propter Deum, quamuis aliud genus amicitie possit haberi ad proximum secundum se, & similiter est de fide, quę non respicit alia a Deo, nisi quatenus habent habitudinem ad Deum.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum fidei possit subesse falsum.

Tho. 2. 2. q. 1. art. 3.

KK

Secunda